

معرفی های گزارشی

کلیات

• فهرست نسخه های خطی مدرسه نمازی خوی
علی صدرايي خويي، چاپ اول، تهران، دفتر نشر ميراث مکتوب، انجمن آثار و مفاخر فرهنگي، ۱۳۷۶، ۵۳۶ ص، وزيري.

در اين کتاب ۷۹۳ نسخه خطي موجود در کتابخانه مدرسه نمازي خوي فهرست شده است. آگاهی های لازم در اين فهرست در دو بخش آمده است: کتابشناسي و نسخه شناسي. عنوان کتاب و مؤلف موضوع و زبان کتاب و توضیحاتي درباره کتاب، تعداد جلدها، بخش موجود، افتادگی ها و ... آغاز و انجام کتاب، در بخش کتابشناسي آمده است و در بخش نسخه شناسي از نام کاتب، زمان کتابت، ترتيب های کتاب، ویژگی های نسخه مانند مهرها، صاحبان آنها، وقف و عنوان وقف در آنها و ... سخن رفته است. مؤلف در ضمن مقدمه ای از مدرسه خوي، کتابخانه آن، چگونگی تدوين اين فهرست و اصطلاحات نسخه شناسي و کتابشناسي سخن گفته است. پايان بخش کتاب فهرست های فني کتاب قرار گرفته است.

فقه و اصول

• موسوعة مصطلحات اصول الفقه عند المسلمين ج ۲
رفيق العجم، چاپ اول، بيروت، مکتبه لبنان، ۱۴۱۷، ۱۹۶۰ ص، وزيري.

فرهنگي است گسترده در تبیین و توضیح اصطلاحات اصولي. اصطلاحات براساس حروف سامان یافته و به تفصیل درباره آنها با مراجعه به کهن ترین متون و منابع اصولي بحث شده است. مدخل ها برحسب موضوع کوتاه و بلند نگاشته شده اند. از منابع اصولي شيعي که استفاده شده است بويژه از منابع متأخر. موسوعة مصطلحات ... اثری است سودمند و کارآمد.

غایة المراد فی شرح نکت الأرشاد ج ۲

شهید اول، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۶، ۵۴۵ ص، وزيري.

این مجلد با کتاب المتاجر آغاز می شود و با کتاب الوصایا پایان می یابد. تحقیق این کتاب که در مرکز تحقیقات اسلامی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم و به همت آقایان عباس محمدی، غلامرضا نقی و غلامحسین قیصریها و هدایت و اشراف و باریک بینی و دقت حضرت آقای مختاری سامان می یابد، نمونه تحقیقی است بس استوار، دقیق و

متقن. پیشتر از چگونگی تحقیق و سبک پژوهش آن سخن گفته ایم. (آینه پژوهش، شماره ۲/۴۷ و ۳۲/۶۶)

لقمه های حرام

سید حسن موسوی خراسانی، چاپ اول، قم، مؤلف، ۱۳۷۶، ۱۴۴ ص، وزيري.

در این کتاب «لقمه حرام» و تأثیر آن در جان و روان انسان از نگاه قرآن و حدیث بررسی شده است. مفهوم لقمه حرام، مال یتیم، رشوه خواری، شراب، قمار، رباخواری و آثار گونه گون آن، احتکار، تصرف بی مورد و خاتمانه در بیت المال، از جمله مباحثی است که در صفحات این کتاب بدان ها پرداخته شده است.

مباحثی تطبیقی در مضاربه از دیدگاه فقهی،

حقوقی و اقتصادی

حسین ایزدی، چاپ اول، قم، انتشارات احسن الحدیث، ۱۳۷۶، ۱۱۲ ص، وزيري.

برخی از مسائل مالی مثل مضاربه از زمان های گذشته در فقه ما مطرح بوده است و فقها بدان پرداخته اند، اما مسأله بانک و برخی کارهای اقتصادی فعالیت های نوپدایی است که در یکی دو قرن اخیر ظهور و رشد نموده است. کتاب حاضر بر آن است که در هر مبحثی نظر فقها را مطرح و سپس

ادله آنها را نشان دهد و پس از بررسی قانون مدنی و بانکداری، حد انطباق آن با فقه و نظر فقها سنجیده شود.

در بخش نخست مضاربه از نظر لغت و اصطلاح و پیشینه تاریخی آن بحث شده و نظر فقها و کارشناسان بانکی نیز بررسی گشته است. بخش دوم عقد، ایقاع و متعاقدان در رابطه با مضاربه مطرح و دیدگاه‌های اهل سنت نیز نشان داده شده است. در فصل سوم بخش دوم سرمایه حد و حدود آن در رابطه با مضاربه بحث شده و در فصل بعدی سود و میزان سود طرفین مضاربه بررسی شده است. در فصل پایانی نیز موارد بطلان و انفساخ مضاربه آمده است.

• مشارکت سیاسی زن، دیدگاهی اسلامی

هبه رئوف - محسن آرمین، چاپ اوک، تهران، نشر قطره، ۱۳۷۶، ۲۶۸ ص، رقمی.

در این کتاب مشارکت اجتماعی و سیاسی زن و فعالیت زنان در حوزه اجتماع در اندیشه اسلامی بحث و بررسی شده است. عناوین فصول کتاب بدین گونه است:

چارچوب معرفتی، نقش و فعالیت سیاسی زن در جامعه اسلامی، نقش و فعالیت سیاسی زن در عرصه خانواده. نویسنده چهارچوب معرفتی و مبانی حاکم بر اندیشه و تمایزهای آن را مشخص کرده و به تحلیل دیدگاه اسلامی نسبت به فعالیت سیاسی زن در محدوده امت اسلامی و خانواده پرداخته است. مترجم در ضمن مقدمه از چگونگی محتوای کتاب و اهمیت و ویژگی ترجمه آن سخن گفته است.

• فلسفه و کلام

• آزادی اندیشه و بیان

عبدالمجید نجار - محسن آرمین، چاپ اوک، تهران، نشر قطره، ۱۳۷۶، ۱۱۸ ص، وزیری.

آزادی بدون هیچ تردیدی اصلی قرآنی، اسلامی است. اما چگونه و چه سان و با کدام

حد و مرز؟ اینها نکاتی است گفتنی و بررسی‌دنی. اکنون در شرایط ویژه جامعه ما به آزادی از منظرهای گونه‌گون نگریسته می‌شود؛ و کم نیستند که آزادی را نه تنها سودمند نمی‌دانند که بماند، آن را عاملی برای تفرقه و گسستن رشته اجتماع تلقی می‌کنند و ... سمت و سوی اساسی این کتاب وارسیدن به همین نکته است که آزادی اندیشه و بیان، عامل تفرقه است و یا زمینه‌ساز وحدت فرهنگی. وحدت فکری مسلمانان، آزادی اندیشه و وحدت فکری مسلمانان، از جمله عناوین کتاب است که در ذیل این عناوین موضوع آزادی اندیشه و بیان از جهات مختلف، سیاسی، فکری، فرهنگی، اعتقادی ... بررسی شده است. مترجم در مقدمه کوتاهی آزادی از دیدگاه قرآن را باز گفته و چگونگی جایگاه آزادی را در جامعه نو نمایانده است.

• مجموعه آثار عصار

سید محمد کاظم عصار، چاپ اوک، تهران، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۶،

• ۵۷۰ ص، وزیری.

آیت الله سید محمد کاظم عصار - رضوان الله علیه - از عارفان، محققان، فقیهان و اصولیان استوار اندیش و ژرف نگر روزگار اخیر است. در این مجموعه شش رساله آن بزرگوار با تصحیح و تعلیق استاد علامه سید جلال الدین آشتیانی از فیلسوفان و متالهان بزرگ این روزگار نشر یافته است. (۱) رساله وحدت وجود (۲) رساله بداء (۳) اجابة الدعافی مسألة البداء (۴) علم الحدیث (۵) تفسیر قرآن کریم (۶) شذراتی در جبر و اختیار.

آقای آشتیانی افزون بر پانوشت‌های سودمند و محققانه‌ای که در توضیح و تأیید و تشدید مطالب متن نگاشته‌اند، بر این مجموعه مقدمه‌ای رقم زده‌اند در احوال و آثار و مبانی فکری مرحوم عصار که مشحون است از نکات عرفانی، حکمی و علمی. رساله تفسیر قرآن کریم در این مجموعه تفسیر

سوره حمد است با مقدمه‌ای درباره تفسیر و جایگاه آن در علوم اسلامی به قلم آقای آشتیانی.

• دفتر عقل

محسن کدیور، چاپ اوک، تهران، انتشارات اطلاعات، ۱۳۷۶، ۴۸۳ ص، وزیری.

«دفتر عقل» مجموعه است از مقالات فلسفی و کلامی که در مناسبت‌های گونه‌گون به قلم آمده است. عناوین برخی از مقالات چنین است: مقام عقل در اندیشه شیخ مفید، اندیشه‌های جدید و ارزش تفکر فلسفی صدرالمتألهین، عقل و دین از نگاه محدث و حکیم، منزلت فلسفی قضای سعید، کتابشناسی توصیفی نخستین حکیم مسلمان، کتابشناسی ابن سینا، نگاهی گذرا به چهار رساله فارابی، فلسفه مظفر، دیدگاه‌های مطهری در حرکت و زمان، تأملی در فلسفه و کلام اسلامی معاصر و ... بخش از این مقالات پیشتر در مجله آینه پژوهش نشر یافته بود.

• منهج الشهيد الصدر فی تجلید الفكر الاسلامی

عبدالجبار الرفاعی، چاپ اوک، قم، مؤسسه التوحید للنشر الثقافی، ۱۴۱۸، ۱۴۴ ص، رقمی.

شهید جاوید آیت الله سید محمد باقر صدر (ره) از چهره‌های کم نظیر بلکه بی نظیر تاریخ معاصر تشیع است. ابداع، ابتکار، واقعگرایی، عقلانیت بسیار قوی و ... از جمله ویژگی‌های شهید صدر است.

مؤلف در این کتاب کوشیده است، شیوه‌های شهید صدر را در جهت احیای تفکر دینی باز گوید، ویژگی‌های فکری شهید صدر، واقع‌گرایی و ابداع در اندیشه وی و شیوه‌های تجدید در دانش کلام، از جمله مسائلی است که در این کتاب بحث و بررسی شده است. این کتاب اولین کتاب از مجموعه‌ای است که مؤلف با عنوان «رواد الإصلاح» در اندیشه طرح و عرضه آن است.

• الشفاعة حقیقه اسلامی

مرکز الرساله، چاپ اول، قم، مرکز الرساله، ۱۴۱۸، ۷۵ص، رقی.

شفاعت حقیقتی است قرآنی، اسلامی و غیر قابل انکار. شگفتا که برخی از نحله‌ها کوشیده‌اند از یک سو در چگونگی مفهوم آن تردیدهایی روا دارند و از دیگر سوی در اصل آن و گاه در حد و حدود آن. این کتاب از زاویه‌های یاد شده شفاعت را به اختصار به بحث نهاده است.

در فصل اول از حقیقت شفاعت و مفهوم آن در قرآن و سنت بحث شده است، و در ادامه آن به تفسیر دقیق آیاتی که به ظاهر شفاعت را نفی می‌کند. در فصل دوم شفاعت در دیدگاه متفکران اسلامی به بحث نهاده شده است و از اشکال‌ها و نقدها جواب داده شده است. در فصل سوم از تأثیر شفاعت در زندگانی دنیوی سخن رفته و دیدگاه ابن تیمیه نقد شده است.

کسانی که مشمول شفاعت هستند و آنان که از شفاعت بهره نخواهند داشت در فصل چهارم معرفی شده‌اند.

• البدعه مفهومها و حدودها

مرکز الرساله، چاپ اول، قم، مرکز الرساله، ۱۴۱۸، ۱۱۷ص، رقی.

آموزش‌های دینی مسلمانان را از پیروی بدعت باز داشته و آنان را به پیروی از سنت امر کرده است. اما بدعت چیست؟ و ملاک و معیار شناخت آن چگونه است؟! فرقه‌های مختلف در حوزه فرهنگ اسلامی، دگراندیشان را در موضوعاتی مختلف به بدعت مستهم می‌کنند، اکنون باید دید چه سان می‌توان این عنوان را باز شناخت. این کتاب پژوهشی است کوتاه و دقیق در این موضوع.

در فصل اول از بدعت در لغت، اصطلاح و قرآن و سنت سخن رفته است و در فصل دوم مفهوم بدعت و شرایط تحقق این عنوان بحث شده است. چگونگی ظهور و بروز

بدعت در فصل سوم تبیین شده است و در فصل چهارم از نقش امامان(ع) در مبارزه با بدعت سخن رفته است. فصل پنجم گزارش نمونه‌هایی است عینی از بدعت، و در نهایت بحثی درباره زیارت در فرهنگ اسلامی.

• مطارحات فی الفکر و العقیده

مرکز الرساله، چاپ اول، قم، مرکز الرساله، ۱۴۱۸، ۱۶۸ص، رقی.

از آن زمان که پیامبر(ص) حق را ابلاغ کرد، کتاب الله معیار حق بود و سنت مفسر حق. پس از پیامبر(ص) روزگار دگر شد و اهداف و اندیشه‌ها دگر. چرا؟! تفرق در اندیشه‌ها هم زمینه‌های سیاسی داشت و هم زمینه‌های فکری و فرهنگی. تشیع جریان ناب این فرهنگ در میان این تفرق‌ها و جدایی‌هماره مظلوم بوده است و مورد هجوم افترها، تهمت‌ها و ...

این کتاب ابتدا چرایی این تفرقه‌ها، مذهب‌ها و جریان‌ها را نمایانده است و آن‌گاه اصالت فکری شیعی را و سپس نقد و بررسی و رد افترها و اتهام‌ها را ... در فصل اول از امامت و نظریه نص در امامت و موضوع رسول‌الله(ص) درباره آن بحث شده است و آن‌گاه از تواتر نص بر امامان(ع).

در فصل دوم افترا و دروغ‌های نسبت داده شده مانند تحریف قرآن و ... به دایره نقد ریخته شده و چگونگی آن باز گفته شده است. در فصل سوم از تاریخ تدوین سنت سخن رفته است و موضع شیعه درباره آن. کتاب با اجمالی که دارد خواندنی و سودمند است.

• خلافة الرسول بین الشوری و النص

مرکز الرساله، چاپ اول، قم، مرکز الرساله، ۱۴۱۸.

خلافت رسول‌الله از مسائل معركة الآراء در فرق اسلامی است؛ بی‌گمان هیچ موضوعی در فرهنگ اسلامی تا بدین پایه به بحث نهاده نشده و درباره آن گفتگو نشده است. در این

کتاب موضوع خلافت به اجمال، اما استوار به بحث نهاده شده است. تشریح‌های خلافت: شوری، قدرت، نص در پرتو کتاب، سنت و حقایق تاریخی به نقد و بررسی نهاده شده است و دیدگاه نص بر خلافت استوار گردیده است. شوری از نگاه کتاب و سنت. شوری در تاریخ و فقه سیاسی نص، ضرورت نص، ارزیابی نصوص مرتبط با خلافت ابوبکر نصوص استوار درباره علی(ع) و اهل بیت(ع) از جمله بحث‌های این مجموعه است.

• المهدی المنتظر فی الفکر الاسلامی

مرکز الرساله، چاپ اول، قم، مرکز الرساله، ۱۴۱۷، ۱۸۴ص، رقی.

مسأله ظهور منجی در فرجام تاریخ، و عدالت گستر در آخرالزمان، مسأله همه ادیان الهی و حتی بشری است، گو اینکه در مصداق و چگونگی آن سخن بسیار است. در فرهنگ اسلامی نیز این مسأله به گونه‌ای جسدی در روایات آمده و از این روی در پژوهش‌های عالمان نیز جایگاه ویژه‌ای دارد. این کتاب مسأله «مهدی منتظر» و منجی بشریت را با نگاهی به دیدگاه‌های مختلف در حوزه فرهنگ اسلامی و به گونه‌ای تحلیلی و دقیق در پرتو اسناد و نقد اسناد وارسی شده است. ابتدا از جهانی بودن اندیشه منجی سخن گفته و آن‌گاه دیدگاه اسطوره‌ای بودن آن را نقد کرده است. در فصل اول از آیات منجی سخن رفته است که به «مهدی (عج)» تأویل شده است و نیز روایاتی که مسأله مهدی منتظر را مطرح کرده‌اند. این روایت‌ها توثیق شده و صحت آن‌ها به اثبات رسیده است. در فصل دوم، تبار مهدی منتظر(ع) نشان داده شده است و این ادعا به اثبات رسیده که منجی مهدی از فرزندان فاطمه(ع) و پسر والاگهر امام حسن عسکری(ع) است. در این بخش افزون بر روایات، آرای عالمان فرقه‌ها نیز گزارش شده است. در فصل سوم به شبهاتی که

درباره این موضوع در آثار عالمان اهل سنت آمده است پرداخته شده است، با نقد و بررسی و رد آنها. فصل چهارم ویژه این موضوع است در پرتو علم و عقل.

• جهانگشای هادل

سید جمال الدین دین پرور، چاپ اول، تهران، انتشارات بنیاد نهج البلاغه، ۱۳۷۶، ۸۵ص، رقی.

کتاب، تاریخچه ای است کوتاه از امام زمان(ع) و احادیث کوتاه و بلند درباره آن بزرگوار با ترجمه و توضیح. مؤلف کوشیده است مطالب را با نثری روان، ساده و گویا رقم زند تا فهم آن برای دانش آموزان و نوآموزان آسان باشد. روایات و بحث ها مشتمل است بر گفتار پیشوایان درباره امام زمان(ع) طول عمر امام زمان(ع)، و وظایف ما در روزگار غیبت و ...

• الأمرین الأمرین

مرکز الرساله، چاپ اول، قم، مرکز الرساله، ۱۴۱۷، ۱۰۷ص، رقی. مسأله جبر و اختیار از جمله مسائل مهم و محل اختلاف در فرهنگ اسلامی و از جمله دلمشغولی های کهن متفکران اسلامی بوده است. امامان شیعه(ع) با طرح «الأمرین الأمرین» راه وسط در مسأله جبر و اختیار را طرح کرده و متفکران شیعی به پیروی امامان(ع) موضوع جبر و اختیار را حل کرده اند. این کتاب در چهار فصل موضوع یاد شده را به بحث نهاده است؛ فصل اول تاریخ بحث و چگونگی شکل گیری های دیدگاه های مختلف در این زمینه را گزارش کرده و در فصل دوم مسأله اختیار انسان از دیدگاه قرآن را تبیین کرده است. فصل سوم ویژه توضیح «الأمرین الأمرین» است و در فصل چهارم از موضع امامان(ع) در دفاع از توحید و عدل سخن رفته است.

• اشرفات الفلسفه السیاسیه فی فکر الأمام الخمینی
کامل الهاشمی، چاپ اول، قم، سلسله قضایا اسلامیه معاصره، ۱۴۱۸، ۱۱۴ص، رقی.

این کتاب نگاهی است به فلسفه سیاسی امام. انسان در فلسفه سیاسی امام، اجتماع و امت در فلسفه سیاسی امام، بازسازی نقش دین در زندگی انسان معاصر، مفهوم نهضت و تغییر و دگرگونی در اندیشه سیاسی امام، فرهنگ و تعلیم و تربیت در اندیشه امام خمینی، از جمله موضوع هایی است که مؤلف برای تبیین فلسفه سیاسی امام بدان ها پرداخته است.

• بیج قرآن و حلیت

• از اوج آسمان

علی اکبر مظاهری، چاپ اول، قم، پارسایان، ۱۳۷۷، ۱۷۵ص، رقی. این کتاب مجموعه ای است از احادیث قدسی که عمده آنها از «الجواهر السنیه فی الاحادیث القدسیه» از صاحب وسائل و «کلمه الله» سیدحسن شیرازی، گزینش شده است. در پی هر حدیث ترجمه، توضیح و تبیین آنها به همراه اشعاری که می تواند خواننده را به تأمل وادارد. آمده است. نویسنده در مقدمه در مقام بیان علت انتخاب و زبده گزینی احادیث قدسی بدین گونه، سخن گفته است.

• شروط و آداب تفسیر و مفسر

کامران ایزدی مبارکه، چاپ اول، تهران، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۶، ۳۹۲ص، وزیری.

در این کتاب در ضمن سه بخش به شرایط و آداب تفسیر نگاری و مقدمات تفسیر پژوهی و شایستگی های مفسر برای تفسیر کتاب الله پرداخته شده است. مباحث مقدماتی، علوم مورد نیاز مفسر و بررسی روش های تفسیر، عناوین کلی کتاب است.

• مسائل اقتصادی در تفسیر المیزان

سید محمد جواد وزیری فرد، چاپ اول، تهران، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۶، ۱۸۵ص، وزیری.

مؤلف در این کتاب با مطالعه و بررسی تفسیر عظیم و عظیم النظیر المیزان کوشیده است مباحث اقتصادی پراکنده در مجلدات بیست گانه آن را استخراج، تنظیم و عرضه کند. در مقدمه از تعریف اقتصاد و موضوع آن سخن گفته است و سپس به اختصار زندگانی و آثار علامه طباطبایی را گزارش کرده است. اهمیت اقتصاد، منشأ مالکیت، پول، طلا، نقره، کز و سرمایه داری، احتکار، قرض، ربا، تجارت، کم فروشی، زکات انفاق و خمس از جمله بحث هایی است که با ابعاد مختلف از دیدگاه علامه در این کتاب بررسی شده است.

• سلامة القرآن من التحریف

مرکز الرساله، چاپ اول، قم، مرکز الرساله، ۱۴۱۷، ۱۱۱ص، رقی. پژوهشی است مختصر درباره تحریف ناپذیری قرآن کریم. مسأله تحریف قرآن و اتهام شیعه به باور بدان مسأله ای است کهن و واقعیت دقیقاً در تضاد با آن است. عالمان، محققان، مفسران و متکلمان شیعی از کهن ترین روزگاران بر سلامت قرآن کریم از کاستی و فزونی تأکید کرده اند، اما از آن روی که «چون غرض آمد هنر پوشیده شد» غوغاسالاران بویژه در سال های اخیر و موازی با گسترش فکر و فرهنگ شیعی در اقالیم قبله بسی بر این بوق دمیده اند و در کنار ده ها اتهام زشت علیه شیعه از جمله اتهام باور به تحریف را پراکنده اند و می پراکنند. معنای لغوی و اصطلاحی تحریف، موضع امامان(ع) درباره تحریف، دیدگاه عالمان شیعه درباره تحریف، نقد و تحلیل روایاتی که به ظاهر نمایانگر تحریف قرآن هستند، وجود روایات نشانگر تحریف در منابع اهل سنت، چگونگی جمع قرآن و مراحل آن و ... از

جمله بحث‌های این کتاب است. در این کتاب با اختصار و گزیده‌نویسی تحریف ناپذیری قرآن به اثبات رسیده و سلامت این کتاب الهی از کاستی و فزونی نمایانده شده است.

• **نای حکمت**

جواد محدثی، چاپ اول، قم، انتشارات پارسایان، ۱۳۷۶، ۹۳ ص، رقعی.
این کتاب شرح گونه‌ای است فشرده بر بخش‌های مواظ بلندر رسول‌الله (ص) به ابوذر غفاری. بخش‌های مختلف با ترجمه روان در متن آمده و متن روایات در پانوش و آن‌گاه توضیحاتی گویا و خواندنی در ذیل ترجمه‌ها.

• **مصونیت قرآن از تحریف**

محمد هادی معرفت - محمد شهرابی، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۶، ۲۵۶ ص، وزیری.
مؤلف از فقیهان، مفسران و قرآن‌پژوهان ارجمند در این روزگار است و کتاب «التمهید فی علوم القرآن» وی از جمله مهم‌ترین کتاب‌های علوم قرآنی است. این کتاب بخشی از آن مجموعه است که به لحاظ اهمیت آن جدا نشر یافته است و در ضمن فصولی به اتهام بی‌اساس تحریف بر شیعه، خط بطلان کشیده است. تحریف در لغت و اصطلاح، دلایل بطلان شبهه تحریف، بزرگان شیعه و عدم تحریف قرآن موضع ما در برابر اخباری‌های متأخر، تحریف در عهدین، نگاهی گذرا به تاریخ عهدین، تحریف نزد اهل سنت (حشویه)، تحریف نزد اخباری‌های متأخر و ... از جمله عناوین کتاب است. مؤلف با نقدی هوشمندانه از منابع روایات موجود در منابع شیعی که بر تحریف قرآن دلالت دارد، آن روایات را یکسره از حجیت انداخته است. کتاب را آقای شهرابی با نثری روان و خوب ترجمه

کرده و گاه پانوش‌هایی بدان افزوده است. متأسفانه چندی قبل مترجم بزرگوار که از جانبازان قهرمان و طلاب ارجمند حوزه بود، بر اثر جراحات باقی بر جسم ارجمندش، به مینو پر کشید و شاهد شهادت نوشید. هینآله

• **قصه حضرت یوسف**

مهدی مستقیمی، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۶، ۱۶۰ ص، رقعی.
مؤلف در این کتاب کوشیده است داستان حضرت یوسف را براساس آیات قرآن و روایات اسلامی، به دور از پیرایه‌ها با بیانی روان و خواندنی عرضه کند. داستان یوسف به جهاتی میدان اسرائیلیات و اخبار مجعول بوده و بسیاری از تفاسیر، متأسفانه در این جهت در پیوند با این داستان بسی نااستوارند. مؤلف کوشیده است داستان را از ناهنجاری‌ها بزداید و گزارشی معتمد از این داستان گزارش کند.

• **از علی آموز**

بنیاد نهج البلاغه، چاپ سوم، تهران، بنیاد نهج البلاغه، ۱۳۷۵، ۳۶۸ ص، رقعی.
کتاب سلسله درس‌های مدرسه مکاتباتی نهج البلاغه است که در دوازده درس تنظیم شده است. خداشناسی، هستی‌شناسی، عشق و پرستش، سرچشمه هستی، زمینه‌های بعثت، بعثت و نظام صالح، وحی یگانه منبع فکری، اخلاق و سیره پیامبران، ضرورت رهبری، امامت علوی، رستاخیز انسان و آثار اجتماعی اعتقاد به معاد موضوعاتی است که در این دروس بررسی شده است.
در هر درس بحثی به عنوان فقه‌اللغه و بخش دیگر با عنوان آزمون و پرسشنامه‌تستی وجود دارد. در مجموع کتاب، شیوه مناسبی برای تدریس مکاتباتی اتخاذ کرده است.

• **بیخ اخلاق و تعلیم و تربیت**

• **گوهر شب چراغ**

مرحوم ملامحمد حسن نائینی، تصحیح و تعلیقات محمد فرمودی، چاپ اول، ۱۶۸+۲۷۹ ص، وزیری.
این کتاب حاوی طرایف و لطایفی از ادعیه، احراز، ختومات و علوم مختلف است؛ کتاب در دو بخش تنظیم گردیده است: بخش اول در زمینه نماز شب و آداب بیداری و شب زنده‌داری و ادعیه و مسائل مربوط به آن است در چهل شعشه؛ و بخش دوم آن که به عنوان طرایف الاواراد الادعیه والاحراز و ... ذکر شده، لطایفی از ادعیه، روایات و علوم مختلف را در بر دارد.

• **الحقوق الاجتماعیه فی الاسلام**

مرکز الرساله، چاپ اول، قم، مرکز الرساله، ۱۴۱۸، ۱۲۷ ص، رقعی.
اسلام آیینی است اجتماعی و بعد اجتماعی آموزه‌های آن بسی مهم‌تر از ابعاد فردی و عبادی آن است. تأکید بر سامانیایی رفتارهای اجتماعی و رعایت حقوق طبقات اجتماعی از جمله آموزه‌های مهم و زندگی‌ساز اسلام است. در این کتاب ابعاد حقوق اجتماعی بر پایه آیات و روایات به بحث نهاده شده است. در فصل اول از حقوق عمومی انسان سخن رفته است. و در ادامه آن از حقوق اجتماعی قانونی و اخلاقی، در فصل دوم حقوق خانواده بر شمرده شده است و فصل سوم عهده دار تبیین حقوق زن و مرد در زندگی مشترک است.

• **تربیه الطفل فی الاسلام**

مرکز الرساله، چاپ اول، قم، مرکز الرساله، ۱۴۱۷، ۱۱۵ ص، رقعی.
در این کتاب تربیت کودک، از نگاه اسلام به بحث نهاده شده است. در فصل اول از روش تربیتی اسلام سخن رفته است و آن‌گاه در فصل دوم توجه و تأکید به تربیت طفل را به آستانه انعقاد نطفه و روزگار حمل رسانده و چگونگی راهنمایی‌ها و آموزه‌های اسلام

در این زمینه را نمایانده اند. فصل سوم به دوران پس از ولادت اختصاص یافته و در مرحله چهارم از روزگار کودکی و رشد در آن ایام چگونگی تدبیر تربیت و جمع روش های تربیتی بین کودکان سخن رفته است.

در فصل پنجم از ایام نوجوانی سخن رفته و آموزه های دین در این مرحله را که مرحله ای است حساس و دوران انتقال از کودکی به نوجوانی و جوانی و نیازمند مراقبت و توصیه های کارآمد، نمایانده اند.

• سجدۀ دل یا قلب نمازگزار

افشان صالحی، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۶، ۹۴ص، رقی.

«سجده دل» شرح و توضیحی است گویا، شاعرانه، با قلمی زیبا و دلپذیر از نماز، حالت های لازم در نماز، مانند: خشوع، حضور قلب، نشاط در عبادت، خوف و رجاء، و نیز اذکار نماز و سوره حمد و توحید. مؤلف کوشیده است با آنچه رقم زده خواننده را با قلبی آگاه و حاضر بر پیشگاه الهی به سجده در آورد.

• الرِّقُّ فی المنظور الإسلامي

مرکز الرساله، چاپ اول، قم، مرکز الرساله، ۱۴۱۸، ۷۰ص، رقی.

رقف، مدارا، سهل گیری در روابط، گذشت روح اسلام، بن مایه آموزه های دین است. این حقیقت والا و ارجمند در این نوشته کوتاه و خواندنی از منظر قرآن، روایت به بحث نهاده شده است.

در آغاز «رقف» تعریف شده است. در فصل دوم آیات مرتبط با موضوع تفسیر شده است و در فصل سوم از جایگاه «رقف» در احادیث سخن رفته است. در فصل سوم از آفاق آن و چرایی لزوم آن در روابط انسانی بحث شده است.

تبیخ تاریخ و شرح حال

• ماه کور آشنایی با شخصیت حضرت محمد

هلال بن علی بن ایطالب (ع)

حبیب الله سلمانی آرائی، چاپ اول، هیأت امنای امامزاده محمد هلال، ۱۳۷۶، ۴۸ص، جیبی.

شرح حال مختصری است از حضرت محمد هلال بن علی (ع) همراه با معرفی آران بیدگل و بقعه آن حضرت و دیگر مدفونین در آن آستانه؛ از مقدمه اداره اوقاف و امور خیریه بر این کتاب چنین برمی آید که مدیریت بقاع متبرکه علاوه بر اداره اماکن مقدس و ایجاد تسهیلات رفاهی برای زائران، در جهت معرفی و پاسداری ارزش ها و موارث فرهنگی تلاش می نمایند. آداب زیارت و زیارتنامه حضرت محمد هلال بن علی (ع) از دیگر مطالب کتاب است.

• پیام های عاشورا

جواد محدثی، چاپ اول، قم، پژوهشکده تحقیقات اسلامی نمبندگی ولی فقیه در سپاه، ۱۳۷۷، ۲۵۳ص، وزیری.

مؤلف پس از مقدمه پیام های عاشورا در ذیل نُه عنوان گزارش و تبیین کرده است. پیام های اعتقادی، اخلاقی، زندگی حقیقی، عرفانی، تاریخی، سیاسی، احیاگری و پیام به بانوان. ذیل هر کدام از این عناوین فرعی بسیاری آمده است، از جمله ذیل پیام های اعتقادی: توحید در عقیده و عمل، مبدأ و معاد، امامت، بدعت ستیزی در پیام های اخلاقی: آزادی، ایشار، تکریم انسان، توکل، جهاد، غیرت، مواسات، و... پیام های زندگی حقیقی: مفهوم زندگی، عقیده و زندگی، فریادرسی پیام های سیاسی: تولی و تبری، عدالت خواهی، باطل ستیزی و...

• خورشید شهادت

جمعی از نویسندگان، چاپ اول، تهران، دانشگاه امام حسین (ع)، ۱۳۷۶، ۳۷۶ص، وزیری.

این کتاب مجموعه مقالاتی است که در

«سمینار بررسی ابعاد زندگی امام حسین (ع)» ارائه شده است. در جهت تبیین و توضیح فرهنگ پاسداری عناوین برخی از مقالات چنین است: امام حسین پاسدار اسلام ناب محمدی، فرهنگ پاسداری، رهیافتی عاشورایی، امام حسین و یاران آن حضرت، الگوی تربیتی پاسداران، اوصاف و شرایط پاسداران در منابع اسلامی، مبانی پاسداری در قیام عاشورا، الگوهای تربیت نظامی در واقعه عاشورا، نظریه نخبه گرایی و حادثه عاشورا و...

• قیام جاوید

حجت الله جودکی، چاپ اول، تهران، مؤسسه فرهنگی انتشاراتی تبیان، ۱۳۷۷، ۱۳۸ص، وزیری.

تدوین، ترجمه و تصحیح «مقتل ابومخنف» است بر پایه نقل های طبری. مترجم متن نقل ها را به دقت از طبری گزینش کرده و به ترجمه آن ها پرداخته است که مشتمل است بر ۱۱۳ روایت. مقدمه کتاب که گزارشی است از چگونگی مقتل، روایان آن و نقد و تحلیل برخی از روایات منقول در حادثه کربلا، نوشته ای است سودمند و خواندنی. این کتاب را می شود از جمله بهترین مجموعه گزین شده «مقتل ابومخنف» دانست که از دو گزیده پیشین آن، دقیق تر و بهتر است.

• مسائل جامعه شناسی از دیدگاه امام علی (ع)

هیأت تحریریه بنیاد نهج البلاغه، چاپ اول، تهران، بنیاد نهج البلاغه، ۵۴۰ص، رقی.

این کتاب در چهل درس مسائل مختلف جامعه شناسی را از دیدگاه امام علی (ع) و بر پایه نهج البلاغه به بحث نهاده است. در ضمن تبیین مسائل از آرا و اندیشه های متفکرانه مفسران و جامعه شناسان اسلامی نیز بهره گرفته شده و کتاب به گونه ای تطبیقی سامان یافته است.

گوهر اجتماعی دین، منشأ حیات اجتماعی، هستی شناسی جامعه، حیات و هلاکت جوامع، ویژگی های امور اجتماعی، اصناف

و طبقات اجتماعی، اصلاح اجتماعی، جنگ و صلح، فرد در جامعه و ... از جمله عناوین کلی این مجموعه است.

• **خاطرات علی امینی**

حبیب لاجوردی، چاپ اول، تهران، انتشارات اصالت تنشیر، ۱۳۷۷، تصویر + ۲۳۴ ص، رقی.

این مجموعه اولین کتاب تدوین شده از مجموعه «طرح تاریخ شفاهی ایران» است که در مرکز مطالعات خاورمیانه دانشگاه هاروارد سامان یافته است. علی امینی از بازیگران سیاست در دوره پهلوی است با فراز و فرودهایی در زندگانی سیاسی و این مجموعه که در آخرین سال‌های حیات وی انجام گرفته افزون بر کاستی‌های ناشی از ضعف حافظه، دارای کاستی‌ها و بلکه تحریف‌ها و ناگفته‌هایی است که برخی از آنها در یادداشت مسعود بهنود در مقدمه کتاب آمده است. با این همه برای محققان در تاریخ معاصر دست کم برای چند و چون شناخت این افراد سودمند تواند بود. کتاب افزون بر متن خاطرات علی امینی گزارشی تفصیلی چگونگی شکل‌گیری «طرح تاریخ شفاهی ایران» را نیز دارد و نیز مقدمه‌ای مفصل از مسعود بهنود در نقد کتاب.

• **سیمای بخشایش**

عقیقی بخشایشی، چاپ اول، قم، نشر بخشایش، ۱۳۷۷، ۱۷۷ ص، رقی.

مؤلف در این کتاب در ضمن پنج بخش از موقعیت جغرافیایی، اجتماعی، فرهنگی و آداب و رسوم، بخشایش و نیز مشاهیر و مفاخر آن دیار سخن گفته است. در بخش پنجم مکاتبات و اسناد و تصاویر آمده است. جغرافیای بخشایش، شرکت در انقلاب مشروطیت، انقلاب اسلامی ایران و بازتاب آن در آن دیار، قالی‌بافی، کشاورزی، آداب و رسوم سنن مردم، و ... از جمله عناوین کتاب است.

• **علی آینه هرفان**

سید اصغر ناظم زاده قمی، چاپ دوم، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۴۹۰ ص، وزیری.

پیشتر هنگام چاپ اول درباره این کتاب سخن گفته ایم. (شماره ۳۷/۸۳).

• **همه باید بدانند**

ابراهیم امینی، چاپ چهاردهم، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۷، ۲۰۸ ص، رقی.

مؤلف بزرگوار کتاب با درک ضرورت تبیین عقاید و احکام اسلامی برای نوجوانان به زبانی ساده، گویا، اما مستند و استوار این کتاب را رقم زده است. اکنون چاپ چهاردهم آن را پیش روی داریم با ویرایشی جدید. عناوین فصل‌ها چنین است: خداشناسی، نبوت، امامت، اخلاق فروع دین. تمام مباحث از اتقان شایسته‌ای برخوردار است اما با بیانی روان، ساده و استوار.

• **نگاهی کوتاه به زندگانی زینب کبری**

سید هاشم رسولی محلاتی، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۶، ۱۲۷ ص، رقی.

نگاهی است گذرا به زندگانی زینب کبری، دوران کودکی، ازدواج با عبدالله بن جعفر، فضایل حضرت، سفر تاریخی آن بزرگوار همراه ابا عبدالله الحسین (ع) در کربلا، نقش آفرینی آن بانوی شجاع و ارجمند در کربلا، و جایگاه و نقش آن بزرگوار در گستراندن فریاد کربلا و کربلیان، خطبه‌ها و بیانیه‌ها و ... چگونگی خطبه‌های آن بزرگوار در کوفه، شام و ... از جمله مباحث این کتاب است.

• **تحفة المحبین**

یعقوب بن حسن سراج شیرازی، چاپ اول، تهران، دفتر نشر میراث مکتوب، نقطه، ۱۳۷۶، ۳۶۷ ص، وزیری.

مؤلف از خطاطان، خوش‌نویسان و

نستعلیق‌نویسان قرن نهم و از شاگردان صدرالدین روزبهان، خطاط شیرازی است. او کتاب را برای تدوین و گزارش مباحث مرتبط با فضیلت خط، واضح خط، احوال قلم، اسباب کتابت آداب کاتب، اصول و قواعد خط، نام‌های انواع خطوط، ترکیب مرکبات و رسم الخط، سامان داده است. مؤلف این موضوع‌ها و مباحث را با لطایف ادبی و عرفانی درآمیخته و متنی شیرین و خواندنی به وجود آورده است. کمتسر صفحه‌ای است که از آیه‌ای از قرآن و یا کلامی از پیامبر و یا سخنی از بزرگان و ... خالی باشد. آقای دکتر حسین قمشه‌ای مقدمه‌ای نوشته‌اند لطیف و خواندنی و در این مقدمه ابعاد کتاب را نمایانده‌اند.

• **تقویم التاریخ**

مصطفی بن عبدالله چلبی، چاپ اول، تهران، دفتر نشر میراث مکتوب، احیا کتاب، ۱۳۷۶، ۵۲۴ ص، وزیری.

این کتاب به آهنگ ثبت رویدادهای مهم جهان از آغاز آفرینش تا ابتدای هجرت نبوی به گونه‌ای گاه‌شمار و پس از هجرت تا سال ۱۰۸۵ به گونه سال‌شمار به قلم آمده است. کتاب را مترجمی گمنام با بیانی شیوا و روان به فارسی برگردانده است. مصحح محقق، کتاب را براساس سه نسخه مقابله و تصحیح کرده و در ضمن مقدمه‌ای از چگونگی کتاب و اهمیت آن سخن گفته است. افزون بر این توضیح‌ها و تعلیقه‌های محقق بر مطالب کتاب، گسترده و سودمند است و اهمیت این افزونی‌ها بی‌گمان کمتر از متن کتاب نیست. سعی محقق مشكور باد.

• **نفت ایران از آغاز تا جنگ خلیج فارس**

دانیل یوگین-ابراهیم صادقی نیا، چاپ اول، تهران، انتشارات هیرمند، ۱۳۷۶، ۹۲ ص، رقی.

این کتاب گزارشی است از وضع نفت در ایران و تأثیر آن در تحولات سیاسی و اقتصادی ایران. اوپک، آخرین پرواز ماتی

(بزرگترین خریدار نفت ارزان روسیه)، نبرد شش روزه، حمله عراق به ایران، حمله عراق به کویت از جمله عناوین فصول کتاب است.

• واسموس

لوسینو: فن میکوش؛ مترجم جهاننداری، چاپ اول، قم، همسایه، ۱۳۷۷، ۳۶۳ص، وزیری.

واسموس آلمانی، نامی آشنا برای افرادی است که حماسه مردم بوشهر را در جنگ جهانی اول پی گیری می کنند. درباره این شخص دیدگاه های متناقض وجود دارد. عده ای وی را قهرمان عدالت جو می شمارند و گروهی دیگر جاسوس آلمانی که برای درهم کوبیدن انگلیسی ها در جنوب از روح حماسی مردم جنوب بهره می گرفت. کتاب شرح حال وی بر پایه اسناد انگلیسی، خاطرات واسموس، اطلاعات زن واسموس که توسط فردی آلمانی تقریر شده است. کتاب یک مقدمه، سیزده فصل و یک فهرست عمومی دارد. مترجم محترم می توانست با آوردن پاورقی کتاب را مفیدتر سازد که چنین کاری انجام نگرفته است.

• تاریخ آموزش و پرورش ایران قبل و بعد از اسلام
کمال درانی، چاپ اول، تهران، سمت، ۱۳۷۶، ۲۴۵ص، وزیری.

کتاب در چهار فصل روند آموزش و پرورش ایران را در قبل و بعد از اسلام مورد بررسی قرار می دهد. در فصل نخست کلیات مباحث از قبیل انواع دانش تاریخ؛ و قلمرو تاریخ آموزش و پرورش را به بحث گذاشته است. فصل دوم به آموزش و پرورش ایران قبل از اسلام می پردازد. فصل سوم کتاب ویژه مباحث آموزش و پرورش بعد از اسلام است و فصل آخر آن آموزش و پرورش جدید را که پس از ارتباط با اروپا به وجود آمده، مورد بررسی قرار می دهد.

• سفینه تاریخی

هدایت الله علوی، چاپ اول، تهران، انتشارات هیرمند، ۱۳۷۶، ۶۰۷ص، وزیری.

«سفینه تاریخی» مجموعه ای است خواندنی و گزین شده از حوادث تاریخی. مؤلف از پس سالیان مطالعه و درنگریستن در منابع و متون تاریخی، مجله ها و مجموعه ها، زیست نامه ها و سفرنامه ها و ... آنچه را آموزنده، تنبہ آفرین، خواندنی و پرجاذبه یافته برگزیده و به صورت کتابی خواندنی عرضه کرده است. اگر مؤلف افزون بر فهرست موضوعات و عناوین که در آغاز آمده است، فهرستی موضوعی در پایان تنظیم می کرد، بی گمان در کارآمدی کتاب سودمند می افتاد.

• سیری در کتابخانه های هند و پاکستان

عزیز الله عطاردی، چاپ اول، تهران، نشر عطارد، ۱۳۷۶، ۳۹۷ص، وزیری.

مؤلف کتاب از محققان سختکوش و پرتلاش روزگار ماست. وی که به سال ۱۳۴۵ برای دیدن کتابخانه های هند و پاکستان راهی آن دیار شد، بیشتر از هر چیز در اندیشه بررسی نسخه هایی خطی کتابخانه ها برای بهره گیری در پژوهش ها بویژه در مجموعه عظیم «تاریخ خراسان» که متأسفانه تاکنون جزء بخش اندکی از آن نشر نیافته است. بوده است. کتاب به گونه سفرنامه ای سامان یافته و مؤلف در ضمن گزارش سفر خود، از کتابخانه ها و نسخه های خطی آنها یاد کرده است. در این کتاب کتابخانه های فراونی معرفی شده، نسخه های بسیاری شناسایی و شناسانده شده از شخصیت ها و چهره فرهنگ و علمی بسیار سخن به میان آمده است. کتاب آکنده است از آگاهی های علمی، فرهنگی کتابشناختی مردم شناسی و ...

• مقالات تاریخی ج ۲

رسول جعفریان، چاپ اول، قم، دفتر نشر الهادی، ۱۳۷۶، ۴۲۲ص، وزیری.
«مقالات تاریخی» مجموعه سوم از مقالات و

پژوهش های تاریخی مؤلف است که پیشتر در نشریات کشور از جمله در آینه پژوهش به چاپ رسید و اکنون یکجا نشر می یابد. تحلیلی از تحولات فکری و سیاسی جامعه اسلامی، کتاب و کتابخانه در دوره صفوی اماکن تاریخی اسلامی در مکه مکرمه، احوال و آثار فاضل هندی، تشیع در ورامین، تشیع در اندلس، باز یافته های تاریخ الشیعه ابن ابی طی، شیخ حسن کربلایی تاریخنگار جنبش تباکو، از جمله عناوین کتاب است.

• ابن بطوطه

محمدعلی موحد، چاپ اول، تهران، طرح نو، ۱۳۷۶، ۳۸۴ص، رقی.

سفرنامه ها را می توان به گونه ای آینه وضع فرهنگ، اقتصاد و چگونگی اجتماع روزگاری دانست که در آن روزگار این نگاشته ها رقم خورده اند. سفرنامه ابن بطوطه در میان سفرنامه های بسیاری که از دیر باز به قلم آمده اند، شاید بهترین و گویاترین سند فرهنگ جهان اسلام در شناخت چندی و چونی آن روزگاران باشد. در سفرنامه ابن بطوطه عملکرد طبقات حاکم، نگرش و روش پادشاهان و دیوانیان، راه و رسم عالمان و فقیهان، مراسم، آداب، تشریفات، شادی ها، سوگواری ها و بالاخره احوال و اوضاع اجتماعی، سیاسی و فرهنگی آن روزگاران را بروشنی توان دید. اکنون آقای موحد که سال ها پیش سفرنامه ابن بطوطه را به پارسی برگردانده بود و اخیراً با بازنگری کلی و توضیحات لازم، ویرایش دیگری از آن را عرضه کرده است، در این کتاب با تأمل و دقت تمام آنچه را یاد شد، برکشیده و در پیشدید خواننده نهاده است. آشنایی با ابن بطوطه و شگفتی ها سفر وی عنوان های بخش اول است، با عنوان کلی «سایح قصه گو». در بخش دوم که عنوان کلی «سیر در اجتماع و فرهنگ و سیاست» دارد، عناوین ذیل آمده است: دنیای زن، مدرسه، خانقاه، حکومت، دولت با زیر عنوان هایی

چون آفاق سیاست، اهرم مذهب در دست سیاست، رویارویی سیاست و دیانت، جهان اسلام در بازگشت و ... کتاب ابن بطوطه با نثری روان و جذاب محتوایی دارد بس سودمند و خواندنی.

● سال شمار تاریخ و روابط بین الملل

سید صادق حقیقت، سید محمود رضویان، چاپ اول، قم، نشر خرم، ۱۳۷۷، ۳۷۶ص، وزیری.

کرونولوژی (وقایع نگاری از دیرباز مورد توجه دانشمندان خصوصاً مورخان بوده است و کتاب‌های در این زمینه هم کم نیستند. اما در این مجموعه سعی شده است ذکر وقایع مهم تاریخ و روابط بین الملل به شکل منظم و با عنایت به ایران و اسلام باشد. دامنه تحقیق این اثر از ابتدای تاریخ تا سال‌های اخیر است، ولی به سبک گزینش وقایع مهم و کلیدی تاریخ و روابط بین الملل. پایان بخش کتاب علاوه بر فهرست اعلام و منابع، نمایه کشورها، اسامی تنگه‌های آبی مهم جهان و اطلاعات درباره کشورهای مستقل جهان و چند نمایه فنی دیگر است که در کاربری کتاب بسیار مؤثر است و مهم.

● سرزمین اسلام

غلامرضا گلی زواره، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۷، ۶۴۸ص، وزیری.

این کتاب کوششی است در جهت شناخت و شناساندن کشورهای اسلامی و نواحی مسلمان‌نشین که پیشتر از آن سخن گفته ایم (آینه پژوهش، سال چهارم، شماره ۳۳، ص ۳۴).

● جعبه ادبیات

● هنر در قلمرو مکتب

جواد محدثی، چاپ سوم، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۳۷۵ص، رقمی.

ر. ک: آینه پژوهش، شماره ۳۸، ص ۸۲.

● سراچه آوا و رنگ (خاقانی شناسی)

میر جلال الدین کزازی، چاپ اول، تهران، سمت، ۱۳۷۶، ۲۷۹ص، وزیری.

این کتاب حاوی دوازده قصیده، یک ترکیب بند، شانزده غزل، نه قطعه و هفت رباعی از بزرگ‌ترین قصیده سرای ایران، یعنی خاقانی شروانی است. نمونه‌های گزینش شده، بسیار متنوع و حساب شده است. این انتخاب به منظور آموزش برای دانشجویان رشته زبان و ادبیات فارسی صورت گرفته، ولی افزون بر سروده‌های دشوار و پیچیده خاقانی، از نمونه‌های روان و خوشخوان این شاعر نیز مواردی نقل شده است. «در گزارش بیت‌ها، زمینه‌ها و دانش‌هایی گونه‌گون چون واژه‌شناسی، ریشه‌شناسی، زیان‌شناسی سنجشی، باورشناسی، نمادشناسی، سبک‌شناسی و زیباشناسی که در گزارش متن‌های گرانسنگ هنری و ادبی از آنها گریزی نیست، به کار گرفته شده است ...»

● برگزیده اشعار صائب (و دیگر شعرای معروف

سبک هندی)

محمد قهرمان، چاپ اول، تهران، سمت، ۱۳۷۶، ۲۳۸ص، وزیری.

نویسنده در این کتاب، ابتدا درباره اصطلاح نادرست ولی رایج سبک هندی سخن رانده و آنگاه با ورود به آستانه شعر صائب تبریزی درباره غزل‌ها و بیت‌های برگزیده او، بحث کرده است.

پس از آن به سراغ دیگر شاعران معروف سبک هندی (همچون: نظیری نیشابوری، طالب آملی، فصیحی هروی، قدسی مشهدی، سلیم طهرانی، کلیم همدانی، طغرای مشهدی، غنی کشمیری، دانش مشهدی، ناظم هروی، بیدل و حزین لاهیجی) رفته و از غزل‌ها و بیت‌های برگزیده هر یک انتخابی صورت داده و در پایان نیز برای شرح لغات و کنایات، فرهنگ مختصری ترتیب داده است.

● آذرستان (در مصائب سرور کونین اباعبدالله

الحسین-ع)

محمد علی انصاری قمی، چاپ اول، قم، خرم، ۱۳۷۷، ۱۴۴ص، رقمی.

این مجموعه مرثیه‌ای که نام دیگرش «خزائن المرثیه» است، شعله‌هایی است برکشیده از سینه سوزان شاعری دردمند و دیندار، که خوانندگان را در نفس المهوم خود شریک می‌سازد. مرحوم ادیب انصاری این ۲۵۰۰ بیت را به سال ۱۳۶۳ هـ. ق آنگاه که در بستر بیماری، از شرکت در مجالس حسینی محروم بودند، سروده است.

وقایع جانسوز طف در این مجموعه بی هیچ تکلف و تصنعی به رشته نظم کشیده شده و آن تأثیر را دارد که گوهر اشک خواننده را بر دامن بيفشانند.

● همنامه (مجموعه شعر)

قاسم ایزدیان، چاپ اول، قم، انتشارات همسایه، ۱۳۷۶، ۱۱۱ص، رقمی.

این دفتر تراویده طبع شاعری جنوبی است که هر قطعه از اشعارش را به یاد عزیزی از دست رفته نگاشته است و صد البته که از بند بند هر شعرش، قطره‌های غم می‌چکد.

صمیمیت واژگان، رسایی احساسات و زبان صیقل یافته اشعار از ویژگی‌های مهم این مجموعه است. بی‌گمان خواننده این اشعار در هنگامه همراهی با این شاعر، شمیم عطر جنوب را از واژه واژه این دفتر، حس خواهد کرد.

● از درک آبی هافرتر (دفتر غزل)

رضا معتمد، چاپ اول، قم، همسایه، ۱۳۷۶، ۶۰ص، رقمی.

مجموعه اشعار این دفتر که بیشتر غزل و کمی نیز مثنوی است، نمونه‌ای دیگر از ذوق ورزی‌های شاعران پر استعداد نسل انقلاب و جنگ است. شعرهای این مجموعه اگرچه همه جزو ادبیات متعهد و ملتزم محسوب می‌شود، اما سرشار از لطافت و غنا و شعور شاعرانه است.

مضامین غزل‌ها بیشتر در فراق حضرت حجت، نایب آن امام، آفتاب جماران، و نیز یادکردی از هشت فصل حاکمیت عشق - سال‌های حماسه و خون - است.

• در تکاپوی ازدواج

تورج رنجبر، چاپ اول، قم، موسسه فرهنگی همسایه، ۱۳۷۶، ۹۶ص، رقیعی. نویسنده در این کتاب در گزارش دو جریان واقعی که آنها را در قالب داستان پردازش کرده است، کوشیده مسائل خواستگاری، ازدواج، همسرگزینی و بایسته‌ها و ناشایست‌های آن را بنمایاند. داستان‌ها فضایی صمیمی و خواندنی دارد.

• اصطلاحات و تعبیرات در ترجمه

غفار تجلی، چاپ اول، تهران، سمت، ۱۹۹۷، ۱۵۳ص، وزیری. کتاب برای دانشجویان رشته‌های زبان و ادبیات انگلیسی، مترجمی انگلیسی و دبیری انگلیسی در مقطع کارشناسی به عنوان منبع اصلی درس «اصطلاحات و تعبیرات در ترجمه» به ارزش دو واحد تدوین شده است، امید است برای علاقه‌مندان به زبان انگلیسی مفید باشد.

• احادیث و قصص مثنوی

بدیع الزمان فروزانفر، چاپ اول، تهران، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۷، ۷۵۵ص، وزیری. بدیع الزمان فروزانفر بی‌گمان از استادان مسلم ادب فارسی و بلکه سرآمد استادان ادب فارسی در روزگار اخیر است با گستره‌ای عظیم از آگاهی‌ها از فرهنگ و تمدن اسلامی. دو کتاب احادیث مثنوی و مآخذ قصص و تمثیلات مثنوی وی اکنون نیز پس از سالیانی که از نشر آنها می‌گذرد، از مراجع و منابع مسلم پژوهش درباره مثنوی است.

در دو کتاب یاد شده که بر مبنای مثنوی چاپ علاءالدوله سامان یافته‌اند، اشعار عربی و احادیث غالباً بدون ترجمه آمده‌اند. اکنون آقای حسین داودی همت ورزیده هر دو کتاب

را در هم آمیخته، اشعار عربی و احادیث را ترجمه کرده، و آنچه را در این زمینه که در کتاب ارجمند دیگر مؤلف «شرح مثنوی شریف» یافته، بر اینها افزوده و کتاب را به صورتی آراسته عرضه کرده و برای کارآمدسازی آن فهرست‌های گونه‌گونی سامان داده است.

• شمار القلوب فی المضاف والمنسوب

ابومنصور ثعالبی نیشابوری؛ ترجمه: رضا انزابی نژاد، چاپ اول، مشهد، انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۶، ۶۶۸ص، وزیری.

ترجمه‌ای است روان و استوار از کتاب ارجمند ادیب، مورخ و عالم بلندآوازه نیشابور، ابومنصور ثعالبی. پیشتر درباره کتاب و شرح حال مؤلف و چگونگی ترجمه آن سخن گفته‌ایم (آینه پژوهش، شماره ۴۸، ص ۵۸).

• زمزمه زمانه (گزینه‌ای از سروده‌های پنجاه شاعر نوپرداز معاصر)

محمد رضا مستجاب، چاپ اول، تهران، نشر باز، ۱۳۷۷، ۱۴۸ص، رقیعی. تاکنون گزیده‌های فراوانی از شاعران نوپرداز ایرانی فراهم آمده است که هر یک از چشم‌اندازهایی ویژه و با انگیزه‌هایی متفاوت به شعر نو نگریسته‌اند. در این دفتر، نمونه‌هایی از شعر پنجاه شاعر نوپرداز گرد آمده که به اعتقاد فراهم آورنده آن، درک شعر معاصر ایران بدون بررسی اشعار ایشان میسر نخواهد بود. آنچه این گزینه را از گزیده‌های دیگر متمایز می‌سازد، عبارت است از:

۱. روح تازگی و نوآوری مضمونی که با ظهور نیما و پس از او، در شاعران جوان آن روزگار و پیروانش تا روزگار کنونی، معیار اصلی در چینش و گزینش این مجموعه بوده است.
۲. در این گزینه سهم شاعران مذهبی و متعهد و بویژه شاعران پس از انقلاب اسلامی و نیز جنگ تحمیلی تا آنجا که میسر بوده، ادا شده و

به نظر، جایی در خور در کنار سایر داعیه‌داران نوپردازی، یافته‌اند.

۳. جایگاه والای زنان شاعر-بویژه پس از انقلاب اسلامی-بخوبی با نمونه‌های متنوع شعر هایشان برنموده شده است.

۴. سعی شده تا از هر شاعر، شعری انتخاب شود که کاملاً بیانگر خلق و خوی شاعری و نحوه تفکر او باشد و صرفاً زبانزدگی شعر ملاک قرار نگیرد. از این رو درباره بسیاری از این شاعران کنکاشی با اهل ذوق صورت گرفته است.

۵. برای مزید اطلاع، اطلاعاتی مختصر درباره سال ولادت، محل تولد و نام برخی از مشهورترین آثار هر شاعر، در ابتدای بخش مربوط به او، آورده شده است.

چنین در نظر بوده که حتی در کلاس درس ادبیات معاصر (بخش شعر)، آنگاه که استاد سخنان اساسی و کلی را در باب شعر معاصر ایراد کرد، دفتری هر چند به اختصار، در بر دارنده شواهد مطلوب آن درس باشد. هر چند این دفتر علاقه‌مندی را نیز که بخواهد ظرف چند ساعت با نتیجه ذوق ورزی‌های قدیمی‌ترین آثار شعر نو (چاپ شده در سال ۱۳۰۱) تا جدیدترین آنها (چاپ شده در سال ۱۳۷۷) آشنا شود، خشنود خواهد ساخت.

• سلسله‌سرخوان (گزیده‌ای از تاریخ ادبیات

فارسی)

محمد رضا موحدی، چاپ اول، تهران، نشر باز، ۱۳۷۷، ۱۴۰ص، رقیعی.

این دفتر مختصر بر آن بوده است تا توضیحی به اختصار درباره «سلسله‌سرخوان» این مرز و بوم از دیرباز تاکنون، ارائه دهد. پیداست که حتی فهرست نام سخنوران پارسی‌گو، چندین و چند کتاب را در بر خواهد گرفت، از این رو سرسلسله‌های این میدان از میان کتب تاریخ ادبیات گزینش شده و شرحی به اجمال درباره هر یک داده شده است. آن گونه که در مقدمه کتاب نیز آمده «تاریخ ادبیات در کنارده‌ها سود و ثمره‌ای که دارد، حداقل

همچون ویرینی خواهد بود که ادبیات بهترین محصولات خود را نمونه وار در آن عرضه کرده تا ببینند و یا خواننده کالای مورد نظر خویش را در آنجا دریابد و سپس در دستیابی بدان بکوشد. »

در این کتاب ابتدا به پیشینه زبان فارسی (دوره‌های سه گانه: باستان، میانه و دری) اشاره شده، آنگاه شعر و نثر فارسی بر اساس سبک‌های پذیرفته شده و رایج میان ادبا (در شعر و در نثر) و نیز بر حسب توالی قرون، بررسی شده و با برشمردن مشاهیر و برجستگان هر دوره، نمونه‌ای کوتاه از شعر هر شاعر، عرضه گشته است.

نگاهی گذرا به فهرست نام شاعران و نویسندگان جمع آمده در این دفتر، دشواری گزارشی هر چند کوتاه و گزارد حق هر یک را به نیکی آشکار می‌سازد.

با این حال خواننده کم حوصله امروزی می‌تواند با صرف تنها دو سه ساعت از وقت خویش، چکیده‌ای از رؤوس مباحثی را که فی‌المثل در ده هزار صفحه تاریخ ادبیات ایران از دکتر ذبیح‌اله صفا آمده است، بخواند و در این فرصت کوتاه، از کهن‌ترین متون ادبی ایرانی (مربوط به پیش از اسلام) تا رایج‌ترین داستان‌های معاصر اطلاعاتی کسب کند و در این ملک پهناور ادب، سیر و سیاحتی داشته باشد.

کتاب مجموعه‌ها

هزار و یک کلمه ج ۳

حسن حسن زاده آملی، چاپ اول، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۴۶۹ ص، وزیری.

این مجلد در ادامه مجلدات پیشین مشتمل است بر پنجاه کلمه، یعنی نگاشته‌ها و مقالات کوتاه و بلند در موضوعات مختلف. برخی از کلمه‌ها در حد یک رساله است؛ مانند: رساله در تدوین لغت عرب، رساله‌ای

در نکاح و صیغ آن، رساله‌ای در بیان مصادر نهج البلاغه، رساله‌ای مشتمل بر صد کلمه در معرفت نفس و ...

موضوعات کتاب مشتمل است بر فلسفه، عرفان، فقه، کلام، اخلاق، تفسیر و علوم قرآنی، کتابشناسی، تاریخ، شرح حال، ادبیات و ریاضیات.

همایش نقش دین در بهداشت روان

جمعی از نویسندگان، چاپ اول، تهران، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری، ۱۳۷۶، ۹۶ ص، وزیری.

روزهای ۲۴ تا ۲۷ آذرماه هفتاد و شش، مجمعی سامان یافت تا نقش دین را در بهداشت روان بحث و بررسی کند. این مجموعه خلاصه مقالات ارائه شده به آن مجمع است. عناوین برخی از مقالات چنین است: سلامت روان از دیدگاه ادیان توحیدی، مفهوم بهداشت و سلامت روان از دیدگان اسلام و دانشمندان اسلامی، ضمان روانپزشک از دیدگاه حقوق اسلام و ایران، نقش دین در بهداشت روانی اطفال و نوجوان، محاسبه تنفس، روشی در بهداشت روانی از دیدگاه اسلامی رابطه دین و معنا در معانی، بررسی رابطه، بین به کارگیری مقابله‌های مذهبی و سلامت روانی و ...

کتاب متفرقه‌ها

بررسی تحولات ژاپن

سفارت ایران، چاپ اول، توکیو، سفارت ایران در توکیو، ۱۳۷۵، ۳۳۱ ص، وزیری.

تحولات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی-اجتماعی ژاپن در طول یک سال محتوای سه بخش کتاب را تشکیل می‌دهد. سفر مقامات کشورها به ژاپن، روابط با کشورها، سمپوزیوم‌ها، میزگردها و کنفرانس‌های سیاسی بخش نخست و تحولات و روابط اقتصادی بخش دوم و

بررسی نحوه تفکر ژاپنی‌ها و اختلافات مذهبی و نژادی بخش سوم را که کوتاه‌ترین بخش کتاب است، تشکیل می‌دهد.

دانشگاه و دانشگاهیان از دیدگاه امام خمینی

معاونت پژوهشی مؤسسه تنظیم آثار امام خمینی، چاپ اول، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۷۶، ۴۱۹ ص، وزیری.

کتاب جمع‌آوری و تنظیم سخنان و نوشته‌های امام خمینی درباره دانشگاه و دانشگاهیان است که در هفت فصل تنظیم شده است.

ارزش علم، دانشگاه قبل از انقلاب اسلامی، دانشگاه و انقلاب فرهنگی، رسالت دانشگاه؛ اساتید در کلام امام؛ دانشجویان در کلام امام؛ تحصیلات خارج از کشور و حوزه و دانشگاه، موضوعات فصل‌های هفت گانه است. کتاب با فهرست عناوین و فهرست مآخذ در پایان و یک مقدمه در آغاز آن تشکیل یافته است.

تحلیل جمعیت‌شناختی

دکتر حبیب‌الله زنجانی، چاپ اول، تهران، سمت، بهار ۱۳۷۶، ۲۷۶ ص، وزیری.

این کتاب در سه بخش و نه فصل تدوین شده است. بخش اول به طرح کلیاتی درباره تحلیل جمعیتی می‌پردازد؛ در بخش دوم رویدادهای جمعیتی مورد تحلیل قرار می‌گیرد و در بخش سوم مدل‌های ساخت و تحلیل و پیش‌بینی‌های جمعیتی عرضه می‌شود.

مطالب این کتاب می‌تواند علاوه بر دانشجویان رشته‌های جغرافیا، برای دانشجویان رشته‌های علوم اجتماعی، علوم اقتصادی، برنامه‌ریزی و دیگر دانشجویان مفید باشد.

○